

Konoplan

induplati

glasilo delovne organizacije

induplati jarše

LETO XXXIV.

DECEMBER 1986

V letu 1987 želim vsem članom kolektiva veliko
delovnih uspehov, zdravja in osebnega
zadovoljstva

Glavni direktor
Srečo Bergant

Devetmesečni rezultati poslovanja

Značilnosti poslovanja iz prvega polletja so večinoma ostale prisotne tudi v tretjem kvartalu, tako da ne moremo govoriti o ugodnih in stabilnih pogojih gospodarjenja. Preskrbljenost z osnovnimi in pomožnimi repromateriali je bila sorazmerno dobra, kar pa ne moremo trditi za kvaliteto nabavljenih materialov, ki je bila večkrat pod zahtevanim nivojem. Počasna rast ameriškega, s tem pa tudi klirinškega dolarja v primerjavi z drugimi konvertibilnimi valutami je bila vzrok nižji realizaciji kot bi sicer bila ob sorazmerno usklajeni rasti z drugimi valutami. Cene vhodnih materialov in surovin so naraščale hitreje od cen končnih izdelkov, tako da se realni dohodek in akumulacija nenehno zmanjšujeta. To velja tako za domače tržišče, kjer se istočasno zmanjšuje tudi obseg povpraševanja, kot tudi za tuje tržišče, kjer se položaj poslabšuje. Rast vrednosti tujih valut, še najbolj pa rast vrednosti ameriškega dolarja, namreč v nekaterih primerih tudi do dvakrat zaostaja za rastjo cen repromaterialov na domačem trgu. Zaradi tega postaja izvoz kljub nujnosti vse manj interesanten. To kaže tudi struktura doseženega celotnega prihodka proizvodnih TOZD po prodajnih področjih, prikazana v naslednji tabeli:

Prod. podr.	Plan	Doseženo 1985	Doseženo 1986	Indeks	
				4 : 2	4 : 3
				5	6
1	2	3	4	5	6
Domači trg	1,652.565	860.871	2,240.025	136	260
Konvertib.	1,007.060	626.426	772.404	77	123
Kliring	2,667.370	1,889.470	3,178.646	119	168
Skupaj	5,326.995	3,376.767	6,191.075	116	183

Iz tabele je razvidno zmanjšanje izvoza na konvertibilno področje, pa tudi na klirinško področje, kljub večjemu fizičnemu obsegu izvoza ni bila dosežena zadovoljiva rast. To je vplivalo na zmanjšanje rasti celotnega prihodka, pa tudi drugih delitvenih kategorij v primerjavi s prvim polletjem, kar je razvidno iz sledeče tabele ugotovitve in delitve dohodka proizvodnih TOZD:

Kategorija	Plan	Doseženo 1985	Doseženo 1986	Indeks	
				4 : 2	4 : 3
				5	6
1	2	3	4	5	6
Celotni prih.	5,326.995	3,376.767	6,191.075	116	183
Porab. sredstva	2,572.345	1,709.667	2,910.298	113	170
Dohodek	2,754.650	1,667.100	3,280.777	119	197
Čisti dohodek	2,161.155	1,378.447	2,502.810	116	182
Osební dohodki	810.790	451.431	959.970	118	213
Akum. z amortiz.	1,368.559	943.043	1,573.604	115	167

Stagniranje doseganja planirane mesečne vrednosti prodaje, s tem pa tudi dohodka in akumulacije, se iz 3. kvartala prenaša tudi v zadnje trimesečje. Manjša prodaja je rezultat nižje proizvodnje od predvidene s planom, pa tudi premalo agresivne prodajne politike. Fizični obseg proizvodnje je bil v obravnavanem obdobju za 6% nižji od planirane in za 4% nižji od doseženega v istem obdobju preteklega leta. Vzroki za nižji obseg proizvodnje so predvsem kadrovske in organizacijske narave, pa tudi zmanjšane obsega naročil serijske proizvodnje (tkanin za prte, zavese). Prav na področju naročil serijske proizvodnje se pojavlja problem premalo agresivne prodajne politike, ki vpliva na zmanjšanje obsega prodaje, kljub dodatnemu naročilu za izvoz. Ozka grla v neposredni proizvodnji so vedno deležna velike pozornosti in se v čimkrajšem možnem roku poskušajo odpraviti. Kot kaže, tega ne znamo ali nečemo učinkovito prenesti tudi na področje dela nekaterih delov strokovnih služb. Če bomo znali nagrajevati kvaliteto proizvodnje po sprejetem pravilniku, bodo potrebni določeni premiki tudi v nagrajevanju delovne uspešnosti strokovnih služb. Odras prenikze prodaje je tudi močno zmanjšanje režijske stimulacije za mesec november, vezane na realizacijo in dohodek, pa tudi v prihodnje ob nespremenjenem načinu dela ne moremo pričakovati sprememb.

Velepec Franc

KAKO ZAGOTOVITI USTREZNO KAKOVOST IZDELKOV

V preteklosti se je zagotavljala kakovost izdelkov s preverjanjem kakovosti v končnih fazah. To pomeni 100% kontrola gotovih izdelkov, brez medfazne kontrole. Tak način je sicer učinkovit, vendar zelo drag, ker dopušča, da gredo skozi vse faze proizvodnje, do končne kontrole, tudi defektni izdelki.

Te izdelke smo potem prodajali po nižji ceni, tako nam niso povrnili tistega, kar smo vanje vložili, obenem pa smo zgubljali zaupanje potrošnikov. Na ta način smo hkrati nižali tudi ceno kakovostnim izdelkom.

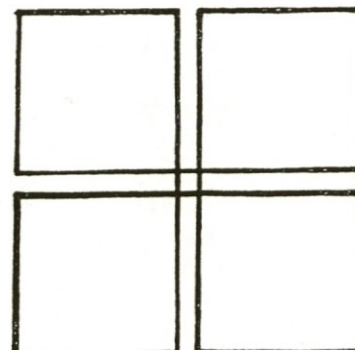
Moderni koncept obvladovanja kakovosti predvideva vključevanje v sistem totalne kontrole kakovosti; to je vseh, ki imajo opraviti z izdelkom.

Najprej moramo vedeti, kaj želi tržišče (kupec), kakšno kakovost je pripravljeno plačati. Za kupca je kakovosten tisti izdelek, ki je funkcionalen in ki ustreza njegovim zahtevam. Od tu dalje — ko nam je znan cilj kakovosti — pa mora biti vsakdo v delovni organizaciji vključen v sistem totalne kontrole kakovosti, od idejne zasnove izdelka pa do odpreme na trg, z nalogo, da na njegovem delovnem mestu ne prihaja do napak, če pa že prihaja, da se pravočasno odkrijejo in odklonijo.

Da pa v takšnem konceptu obvladovanja in zagotavljanja kakovosti ne bi bila kakovost stvar vsakega in odgovornost nikogar, skrbi služba kontrole kvalitete (SKK), ki koordinira pretok informacij, povezuje posamezne službe po merilih kakovosti, določa parametre in kontrolna mesta, postopke, tehnologijo merjenja, standarde in metode preverjanja kakovosti, svetuje in pomaga.

Skratka SKK ne predstavlja mišice v delovni organizaciji, ampak je samo služba, ki ima nadzor nad kakovostjo. Kakovost izdelkov pa lahko zagotavljamo samo s sodelovanjem vseh zaposlenih.

Karolina Puhan

Prenovljeni prostori konfekcije v Mengšu

Ze nekaj časa kaže oddelek konfekcije v Mengšu povsem novo podobo. Obrtna zadruga Slammik, v kateri se je pred 9 leti naselil del konfekcije naše delovne organizacije, je prenovljena na zunaj in v notranjosti, reorganizirana pa je tudi sama konfekcijska proizvodnja.

Vse te spremembe so bile sicer dolgoročno planirane, vendar je njihovi sočasnosti med drugim botrovala tudi prometna nezgoda v letošnji pomladi, ko se je v procelje stavbe zaletel kamion in močno poškodoval steno in notranjost objekta, ki meji na glavno cesto skozi Mengeš. Adaptacija in preureditev, ki je sledila tej nezgodi, je zajela cel objekt, ne samo poškodovani del. Prostor, v katerega je trčil tovornjak, je bil v celoti prenovljen. Delavci so zamenjali okna, napeljali novo električno napeljavo in položili nov parket. Pred tem pa so zgradili nov strop. Na ta prenovljeni del stavbe so položili tudi novo strešno kritino, prav tako so jo položili na nadstrešek pri vhodu. Vzdrževalna dela so izvajali tudi v ostalih prostorih. Tam so zamenjali rolete, prepletkali prostore, prelakirali parket in končno položili novo fasado na celotno stavbo. Gradbena dela so v glavnem zaključena. Potrebno bo urediti še garderobo, kjer naj bi do sedanje lesene omare, ki so v zelo slabem stanju, nadomestili s kovinskimi.

Poleg gradbenih del na objektu v Mengšu se je tukaj opravila tudi reorganizacija šotorske konfekcije. Po večkratnih opozorilih inšpekcije za delo, da v tako utesnjenih prostorih proizvodnja ne more in ne sme potekati, so strokovni delavci poiskali zadovoljivo rešitev. Šotorsko proizvodnjo so preselili v novozgrajeni objekt v Radomlje. V Mengšu je tako ostal oddelek konfekcije notranje opreme in del konfekcije šotorov.

Franč Majdič, mojster za pravo dela, je o novi organizaciji dela v Mengšu povedal naslednje: »Opremo konfekcije šotorov smo selili v Radomlje med kolektivnim dopustom, tako da proizvodni proces zaradi tega ni trpel. Takoj po kolektivnem dopustu, v začetku avgusta, smo pričeli z delom v prenovljenih prostorih. Proizvodnjo notranje opreme, ki je bila prej v majhnem prostoru, smo preselili v večji prostor, kjer je pred selitvijo potekala šotorska proizvodnja. Delavke zdaj veliko lažje delajo. V novi prostor pa smo preselili tisti del šotorske konfekcije, ki je ostal v Mengšu. To pa je krojenje za oddelek v Pečah ter šivanje šotorov in drugih izdelkov. Ker je peška stavba zelo utesnjena, opravljamo strojna dela pri nas. V Peče vozimo skrojeno blago, tam ga delavke sešijejo v končni proizvod — šotore, kar mi potem odpeljemo v skladišče gotovih izdelkov v Jar-

še. S pomočjo obratovodkinje konfekcije šotorov Gordane Gardaševič poskrbimo za celotno dokumentacijo šotorov. Po potrebi pa naš oddelek, v katerem je 14 delavk oziroma delavcev (vključno z mehanikom, skladiščnico in delavko, ki zbira podatke in obračunava osebne dohodke), izdeluje avio in poštne vreče, filtre, denarne vrečke, gugalnike, trenutno pa šivamo notranje prostore za šotore za potrebe radomeljske konfekcije. Predvideva pa se tudi izdelava manjših šotorov. Seveda se to spreminja, proizvodnja pa je odvisna od naročil kupcev.«

Z Majdičem sva spregovorila tudi o problemih, s katerimi se srečujejo v Mengšu. »S prostorskimi težavami se ne srečujemo,« je povedal. »Zadnje čase je skladišče sicer precej zapolnjeno, vendar pa se bo potem, ko bomo začeli odpredelovati šotore, hitro izpraznilo, saj je v njem pretežno embalaža za pakiranje.

Težave so drugje. **Problem je kvaliteta blaga, ki pride iz tkalnice,** zlasti pri artiklu števil. 2177. Iz tega artikla krojimo precej velike šotore, ki so v celoti iz bombaža. Ker so šotore precejšnji, zahtevajo zlasti za streho širok in velik kos, v katerem ne sme biti napak. Ker je blago, ki ga dobimo, pogosto umazano, z odtisi od čevljev, včasih celo zapacano od barve ali progasto, z vozli ali vtkanimi tanjšimi nitmi, moramo pri krojenju zelo paziti, da ne vrežemo kosa, ki bi imel naštete napake oziroma gledamo tudi na to, da je čim manj ostankov. Vendar odpadkov skorajda ne poznamo. Pa ne zato, ker jih ne bi bilo, temveč zato, ker manjše dele predelamo v vreče za pribor pri šotorih.«

Pa še pogledimo, kaj so o sebi, svojem delu in delovnih pogojih menile nekatere delavke menigeškega oddelka!

Stanka Koncilja — šivilja

S Stanko sva govorili na delovnem mestu, v prenovljeni, svetli proizvodni dvorani. Za trenutek je prenehala s šivanjem — tokrat je večina delavk šivala prevleke za stole, namenjene za izvoz — in povedala naslednje: »Po prenovi naše stavbe se počutimo bolje. Pogoji dela so boljši kot pred meseci. Več je prostora med posameznimi stroji, tako da se po prostoru nemoteno gibljemo. Prednost je tudi v tem, da smo vse delavke oddelka notranje opreme skupaj na enem mestu, kajti pred tem smo bile v petih prostorih. Bolj svetel prostor omogoča tudi manjšo obremenitev za oči.«

Medtem, ko je Stanka nove prostore zelo pohvalila, pa je o delu govorila bolj zadržano. »Včasih smo šivale v glavnem garniture prtov in prtčkov, kar je bilo bolj lahko delo. Zdaj pa je tega vse

manj. Ze dlje časa šivamo prevleke za stole, trenutno pa se učimo šivati avio vreče. Menim, da so pri avio vrečah norme zelo visoko postavljene, zato je vprašanje, kdaj jih bomo zmogle doseči. V nekajdnevni dobi uvajanja še ne delamo na normo. Se pa vse bojimo, kako bo, ko bomo pričele delati na normo. Seveda ne bi bilo problemov z doseganjem norme, če ne bi sočasno gledali tudi na čimboljšo kvaliteto proizvodov. Tako pa sta doseganje norme in prvovrstna kvaliteta v navzkrižju. Oboje je skoraj nemogoče doseči. Ker kvaliteta ne sme trpeti, menim, da bi morali znižati normo. Kajti hudo je, ko se delavkam odteguje del osebnega dohodka zaradi nedoseganja norme, pa čeprav so kvalitetno delale. Strokovni delavci bi morali biti malo bolj pozorni tudi na to. Če se pri nekem proizvodu norma dlje časa ne dosega oziroma ji dosežejo le redke delavke, je to znak, da norma ni pravilno izračunana in bi jo morali znižati. Tako pa izgleda, kot da se na račun količine kaznuje kakovost.«

Stanka Koncilja pri šivalnem stroju

Ko sva s Stanko že zaključili razgovor, se je oglasila še sodelavka z druge strani mize in dodala, naj sogovornica potoži zoper neurejene garderobe, tako da morajo delavke plašče obešati kar v proizvodnem prostoru. Res je na steni viselo nekaj jop in plaščev. Seveda si pristojni prizadevajo, da bi uredili tudi garderobe. Delavke pa se bojijo, da ne bo ostalo samo pri besedah do poletja, ko garderob skorajda ne bodo rabile in jih tudi ne bodo pogrešale. V jeseni pa bi se letošnja pesem ponovila. Vendar upajmo, da bo kmalu bolje.

Z Ano Kunstelj in Štefko Grčar sem govorila v sosednjem, manjšem prostoru, kjer sta pakirali gotove izdelke v vreče. Prva ima 32 let delovne dobe, druga pa 34 let, od tega 13 let v Induplati. V mlaj- (Nadaljevanje na str. 4)

Iz proizvodnih oddelkov, iz proizvodnih oddelkov, iz proizvodnih...

Konoplan je glasilo, ki je namenjeno obveščanju delavcev Induplati Jarše. Da preverimo, ali v zadostni meri vrši vlogo, ki je opredeljena v naših samoupravnih aktih, je uredniški odbor v septembru med našimi družbenopolitičnimi organizacijami — osnovnimi organizacijami zveze sindikatov, zveze komunistov in zveze mladine, izvedel anketo o uresničevanju informativne vloge tega glasila. Odziv na razposlano anketo je bil bolj slab, vendar je iz poslanih odgovorov možno napraviti neke zaključke. Vse osnovne organizacije, ki so se odzvale anketi, ocenjujejo Konoplan pozitivno — tako po obliki kot po vsebini, pač pa pogošajo prispevke iz neposredne proizvodnje in o sami proizvodnji.

Glede na to povratno informacijo smo v uredništvu Konoplana kot trenutno rešitev za seznanjanje s stanjem v proizvodnih oddelkih izdelali vprašalnik, ki bo organizatorjem proizvodnje ob pomanjkanju časa za pisanje v pomoč pri podajanju raznih podatkov o njihovem oddelku. Takšne vprašalnike naj bi obratovodje izpolnjevali nekajkrat na leto, urednica Konoplana pa jih bo pripravila za objavo v glasilu. Prav gotovo to ni rešitev, ki ne bi bila potrebna sprememb in popravkov, vendar je znak, da obveščanje iz neposredne proizvodnje ne spi.

V organizacijski enoti PREDILNICA je ob koncu novembra delalo 85 delavcev, od tega 12 moških in 73 žensk. V zadnjih dveh mesecih je prenehal z delom v tem oddelku en delavec, razlog za prenehanje dela je po navedbi iz vprašalnika nepoznan.

Delavci v predilnici so v tem obdobju predli razne vrste vlaken — malon, acrylnopki, malon flamme viskoza, malon lan, maklen in drugo. V sukalnici pa so sukali bombažna vlakna, vlakna v sestavi bombaž-polyester itd. V predilnici

so dosegli 77 % planirane količine, v sukalnici pa so plan presegli za 10 %. Razlogi za nedoseganje plana v navedenem obdobju za predilnico so pomanjkanje X cevki za previjalne stroje, pomanjkanje delavcev, nekalitetno vlakno in zaloge preje nižjih Nm, ki jih tkalnica ne more sproti stkati.

V tem času ni potekal proizvodni proces na predilnih strojih C-25 in 5-6. Vzrok je v pomanjkanju cevki in v zalogah malon preje Nm 9. Približno tak trend se bo po predvidevanjih nadaljeval do konca leta, večjih sprememb ne pričakujejo.

TKALNICA je na dan izpolnjevanja vprašalnika (21. november) zaposlovala 211 delavcev, 61 moških in 150 žensk. V preteklih dveh mesecih je prenehalo z delom v tem oddelku 10 delavcev. Eden se je upokojil, dva sta odšla zaradi premestitve v okviru tkalnice, eden je bil prerazporejen v skupne službe, ostali pa so odšli iz raznih drugih razlogov (nemožnost enozmenskega dela, odpoved stanovanjskega razmerja, nezadovoljstvo z delom).

Osnovna proizvodna procesa v tkalnici sta tkanje tkanin in čiščenje tkanin. Razmerje med planirano in realizirano proizvodnjo pa znaša 72,92 %. Razlog za nedoseganje planirane proizvodnje je predvsem pomanjkanje delovne sile, pa tudi visok odstotek bolniških izostankov — v septembru in oktobru ni delalo 11 % tkalk.

Tkalnica trenutno razpolaga s 180 stroji, v preteklih dveh mesecih je dnevno v povprečju stalo 77 strojev, kar predstavlja izpad 42,81 % delovnih ur. Vzroki, da je proizvodni proces tekkel le na nekaj več kot polovici strojev, so tako v pomanjkanju delavcev kot v raznih zastojih zaradi vezanja, čiščenja, pomanjkanja osnov ali rezervnih delov in rednih popravil.

V tem času so v tkalnici zamenjali nekatere dotrajane stroje, in sicer dva privezovalna stroja in dva industrijska sesalca.

Ko v oddelku primerjajo rezultate poslovanja s stanjem pred letom dni, ugotavljajo, da so nekoliko slabši delno zaradi zgoraj na-

štetih razlogov delno pa zaradi rahlo povečanega plana v letu 1986 (za 2,5 %). Kljub opisanim težavam pa kažejo rezultati poslovanja za september in oktober porast proizvodnje za 10 %, kar se je čutilo tudi v novembru, v decembru pa po predvidevanju porasta verjetno ne bo, ker bodo delavci množičneje koristili še neizkoriščene dni letnega dopusta.

Stanje v PRIPRAVLJALNICI je bilo ob koncu letošnjega novembra naslednje: zaposlenih je bilo 73 delavcev, od tega 22 moških in 51 žensk. Iz oddelka sta odšla 2 zaposlena — delavka je prenehala z delom iz osebnih razlogov, delavec pa ni uspešno prestal poskusne dobe.

Če si ogledamo delovni proces, so v pripravljalnici snovali osnove za tkalnico, navijali votke, škrobili osnove za tkalnico ter navijali valčke — osnove za pletilne stroje. Razmerja med planom in realizacijo za pripravljalnico ni možno izračunati, ker le-ta nima svojega plana. Proizvodnja poteka glede na potrebe tkalnice in je odvisna od tega, koliko statev v tkalnici obratuje oziroma koliko jih stoji. V tem času v oddelku novih strojev niso kupovali, pač pa je bila izvedena dodatna inovacija na vtokovnem avtomatu Schweiter, kamor so vgradili odsesalno napravo za odsesovanje »repkov« pri vtokovnih navitkih. Rezultat te inovacije je boljše oziroma kvalitetnejše tkanje tkanin za izvoz.

Po primerjavi rezultatov poslovanja s stanjem pred letom dni v vodstvu pripravljalnice menijo, da je letos stanje boljše, kar je odraz boljše založenosti z materialom. Izgledi do konca leta pa so odvisni od proizvodnje v tkalnici. Če bodo v tkalnici delovale vse statve, bo imela pripravljalnica dovolj dela.

V organizacijski enoti OPLEMENITILNICA je bilo konec novembra zaposlenih 74 delavcev. Oddelak sta zapustila 2 delavca, oba zaradi neuspešno opravljene poskusne dobe.

Od proizvodnih procesov so v letošnjih jesenskih mesecih v oplemenitilnici kuhali, belili, barvali, sušili stkano blago, ga impregnirali, apretirali, plastificirali ali metalizirali, odvisno od nadaljnje uporabe. Če primerjamo plan in realizacijo, kažejo podatki, da je bilo v septembru dosežene 82 % planirane proizvodnje, v oktobru 82,3 % in v novembru približno 84 %. Pri barvanju preje so podatki nekoliko drugačni: 61,4 % za september, 51,5 % za oktober in 50 % za november. Vzrok za nedoseganje plana je v pomanjkanju blaga za obdelavo, zaradi česar ni potekal proizvodni proces na strojih Foulard Bentelar, Yet in 2 HT aparatih, vendar samo v eni izmedini.

Urednica

(Nadaljevanje s str. 3)

Ana Kunstelj in Štefka Grčar

ših letih, ko sta bili še bolj »pri močeh«, je Ana šivala, Štefka pa likala. Zdaj, pred upokojitvijo, pa imata težave z zdravjem, zato delata pri pakiranju. S tem delom sta zadovoljni in upata, da ga bosta lahko opravljali do upokojitve. Tudi z doseganjem norme nimata težav, čeprav sta potrdili, da je visoka. S preureditvijo prostorov sta zadovoljni, saj je sedaj vse »svetleje, bolj prostorno in bolj zračno.« K zadovoljstvu na delu pa pripomore tudi razumevanje in dober odnos med vsemi zaposlenimi v tej »mini tovarnici«. Sodelavke si pomagajo med seboj, zato je dodala Ana, da grede rade na »siht«.

Pripravila L. L.

Tovariška samopomoč — v nesreči nisi sam

V zadnjih letih smo večkrat priča pešanju občutka solidarnosti tako med občani v krajevnih skupnostih kot med delavci v združenem delu. Peša materialna solidarnost, pa tudi druge oblike pomoči. O tem nas prepričuje vsakdanje življenje. Vse več referendumov za samoprispevek je obsojenih na neuspeh. Brezbržnost peha ljudi v duhovno revščino. Kakšen paradoks — čeprav smo pripravljeni za skupno blaginjo dati vse manj in čedalje več stvari kopičimo v lastni žep, nismo potešeni. Vse več stvari nam manjka. Pri tem pa bi radi samo jemali, ne pa tudi dajali. Modrost, da je sreča v dajanju, je zelo stara, vendar premalo vcepljena v glavo sodobnega človeka, da bi jo dojel. O pač, tisti, ki je »pri koritu« kot pravimo, to je, ki odloča o tem, kam se bodo razporedila npr. sredstva, zbrana s samoprispevkom, jih kaj lahko nepravilno razporedi, morda celo v lastno korist. To seje nezaupanje. Res škoda, da korenin tega zla ni možno uničiti.

Omenila sem solidarnost med zaposlenimi. Institucije, ki so se s tem pojmom srečevale že takoj po nastanku industrijske revolucije, so bili sindikati. Le močna težnja za nudenjem raznovrstnih pomoči je ohranjala delavski živelj, ki je bival v nemogočih razmerah. Seveda ni bila delavcem pomoč nudena nekje od zunaj, temveč so s pritrgovanjem od ust lastnih družin pomagali še bolj potrebnim. Prav gotovo je bilo to spočetka neorganizirano. Ko so se sindikati organizirali v organizacije, zveze, partije, je tudi takšna pomoč postala bolj organizirana. Razvoj industrije in moderni način življenja je ni porušil. Medsebojna pomoč je še vedno prisotna. Čeprav je že zgubljala na pomenu, brez nje ne gre. Živimo namreč v času, ko ima vsakdo dovolj svojih (denarnih) skrbi, tako da ne moremo v vsakem potrebnem trenutku pričakovati pomoči od sorodnikov, staršev ali dobrih prijateljev, ker vedno ne razpolagajo s tistim, kar bi si želeli izposoditi. Na institucijo, ki deluje v okviru sindikalne organizacije in jo nazivamo **TOVARIŠKO SAMOPOMOČ**, pa se lahko obrnemo brez strahu, da nas ne bi uslišali, seveda če izpolnjujemo določene pogoje.

V delovni organizaciji **INDUPLATI** je bil v okviru konference osnovnih organizacij zveze sindikatov v decembru 1953 sprejet **samo-upravni sporazum o tovariški samopomoči**, ki velja od 1. 1. 1954 dalje. Pri ustanovitvi te humane organizacije je sodeloval takratni sindikalni predsednik Ivan Deržič, sam odbor tovariške samopomoči pa so sestavljali: Edi Rojc, ki je bil njegov predsednik, Cilka Koncilja — por. Slabe (blagajnik), Zinka Požar — por. Letnar, Ljiljka Zupan in Rezka Juratovec (članice).

Sedanja predsednica odbora tovariške samopomoči Albinca Kosmač, ki je včlanjena vanj že 23 let, je povedala, da je ob ustanovitvi odbor razpolagal z denarjem, ki se je nabral od kazni, ki so jih tkalke plačevale za napake pri delu. Ker je bilo tega denarja čedalje več, so se delavke in delavci odločili, da ga bodo posojali tistim, ki se znajdejo v kakršnihkoli denarnih težavah. Samopomoč so ustanovili zato, da ne bi bilo treba delavki v stiski iskati pomoči od sodelavk. Ko je bila samopomoč oblikovana, so določili tudi prispevek, ki ga plačujejo člani. Spočetka je bilo po nekaj par. Pa tudi samopomoč je bila v okviru sindikata zelo popularna dejavnost. Delavci so se je množično posluževali. Če so hoteli člani dvigovati višje zneske, so povečali prispevke, ki so v določenih obdobjih dosegali celo 0,5 % od neto osebnih dohodkov. Ta posojila so delavci koristili tudi kot pomoč pri gradnji stanovanjskih hiš. Ker inflacija ni bila tako visoka kot sedaj, so bili zneski precej višji kot danes (seveda realno, ne nominalno). Če je bil delavec

član tovariške samopomoči vsaj 11 mesecev, pri čemer je vplačeval prostovoljni prispevek, je po tem terminu lahko zaprosil za znesek posojila, katerega je moral potem vrniti v 10 mesecih. Posamezni zneski posojil so bili odvisni od razpoložljivega celotnega zneska tovariške samopomoči. Manj, ko je bilo prosilcev, večji znesek je nekdo dobil. Drugih kriterijev za dodelitev posojila ni bilo.

Kako pa je z delom odbora tovariške pomoči sedaj, po 33 letih obstoja? Trenutno so člani odbora naslednji delavci: Albinca Kosmač (predsednica), Marica Krajšek (blagajničarka) in člani Alenka Javoršek (tkalnica), Draga Zalokar (predsednica), Ivek Šoltič (vzdrževanje), Štefka Ulčar (oplemenitilnica), Mimi Pollak (tozd Konf.), Zora Hribar (odd. konf. Mokronog), Pavla Makovec (tozd Malopr.) in Hilda Frelih (tozd Restav.). V odboru je iz proizvodnih oddelkov toliko članov zaradi velike fluktuacije med delavci, da se ne bi zgodilo, da bi kdo prenehal z delom v naši delovni organizaciji in ne bi vrnil posojenega denarja. Tako pa delavke iz posameznih oddelkov sprotno spremljajo gibanje zaposlenih v njih in podatke takoj posredujejo v blagajno.

Precejšnje število delavcev, kar 90 %, je včlanjenih v tovariško samopomoč. Vendar je po besedah Albince vsak mesec veliko prosilcev za posojilo, zato so zaradi nizkih prispevkov, ki jih vplačujejo člani, tudi zneski odobrenih posojil zelo nizki. Celotno tako nizki, da si z njimi brez doplačila ni možno kupiti ničesar večjega. »Nekdaj je bilo prosilcev malo,« pove Albinca,

»zato so bili zneski posojil celo tako visoki, da so jih delavci porabljali pri gradnji hiš. Od letošnjega maja dalje pa posojila v povprečju znašajo 30.000 din. Zato se dogaja, da prosilec takoj, ko odplača posojilo, ponovno zaprosi za novega. Vsak mesec imamo okrog 50—60 prosilcev. V novembru jih je bilo 51, v juliju 64, v maju 38. Nasploh je jeseni več prosilcev za pomoč, kar je razumljivo, saj je to čas nakupa kurjave, ozimnice, šolskih potrebščin za otroke oziroma toplejših oblačil. Zanimivo je, da je včasih prosilec dobil skoraj tako visoko posojilo kot je znašala njegova plača. Očitno peša solidarnost, saj smo nekdanj v ta sklad vplačevali tudi 0,5 % od neto osebnega dohodka. Sedaj pa je od spomladi dalje najnižji prispevek 300 din, kar je glede na stalno padanje vrednosti dinarja in naraščajoče število prosilcev znatno premalo. Če hočemo, da bo odobreno posojilo pomagalo prosilcu pri reševanju trenutne denarne stiske, bomo morali člani vplačevati mesečno najmanj 1.000 din. Ob izplačilu osebnega dohodka za december, v januarju, bomo vse zaposlene člane in nečlane povprašali, ali bodo vstopili v tovariško samopomoč oziroma koliko so pripravljeni prispevati. Sindikat pa stremi za tem, naj bi bil najnižji možni prispevek za člana 1.000 din. Tisti, ki bo prispeval večji znesek, bo dobil tudi večje posojilo, ne tako kot sedaj, ko dobijo vsi približno enako, ne glede na prispevek. Moram pa poudariti, da član tovariške samopomoči ničesar ne izgubi. Če odide iz delovne organizacije ali se upokoji, mu je izplačan znesek, ki ga je vplačeval v samopomoč. Junija je bilo 15 takšnih primerov. Razlika od varčevanja na banki je v tem, da ta sredstva niso obrestovana. Vendar tudi odobreno posojilo posojiljemalec vrača brez obresti.«

Albinca je še dodala, da član tovariške samopomoči tudi sedaj koristi posojilo po 11 mesecih vplačevanja v ta sklad. Posojilo vrne v 10 mesecih. To se mu odteguje (Nadaljevanje na str. 6)

Kadrovska problematika v Induplati

Že filozofi prastarih civilizacij so ugotovili, da je družba v nenehnem gibanju, spreminjanju. To ni prav zaprav nič vznemirljivega, zato se morajo družbene akcije temu tempu prilagajati. **Področje ekonomije, gospodarstva je dober pokazatelj spreminjanja.** Pogledimo: realizacija še tako dobro izdelanih planov redkokdaj poteka tako, kot je bilo zamišljeno. Če se že končne številke ujemajo, se razhajajo vsaj poti, ki vodijo do cilja. Običajno pa je plan ali presežen ali nedosežen.

Področje gospodarstva smo vzeli kot dejavnik nihanja zato, ker je tu najbolj vidno — v obdobju pomanjkanja nekih artiklov imajo ti visoko ceno, če jih je preveč in

(Nadaljevanje s str. 5)

pri izplačilu osebnih dohodkov. Če pa v tem času prekine delovno razmerje, mora pred odhodom vrniti celotni znesek. Pred leti se je dogodilo, da je član prenehal z delom v Induplati, ne da bi vrnil odobreno posojilo. Zdaj tega ni več, ker je boljša evidenca članstva oziroma so v odboru delavke iz proizvodnih oddelkov, ki nenehno spremljajo gibanje zaposlenih. Iz tega in še drugih razlogov se koristniku posojila od celotnega zneska odtegne 0,5 %. »To imenujemo sklad za riziko,« pove Albinca. »Nekdaj smo s temi sredstvi krili nepovrnjeno posojilo za kakšnega sodelavca, ki je odšel iz tovarne, ne da bi poravnal obveznosti ali pa kupil kakšno evidenčno knjigo. Sedaj pa z njimi krijemo na primer neodplačano posojilo delavca, ki je umrl, pa še ni vrnil vsega denarja, nadalje smo sodelavki odobrili posojilo brez vračila za zahtevno sinovo operacijo oči v tujini, posojila tudi ni bilo treba vrniti sodelavki, ki ji je pogorela hiša oziroma drugi, ki ima številno družino, pa zidajo hišo... Porabimo ga torej res za izjemne primere. Vendar so ti redki, le kakšen na leto ali niti ne.«

Tovariška samopomoč pa posluje tako, da v blagajni vedno ostane nekaj denarja — trenutno je to 150.000 din, ki se ga ne razdeli med prosilce, temveč se hrani za hitro pomoč v primeru nesreče kakšnega sodelavca.

Kot razberemo iz napisanega, je cilj obstoja sklada tovariške samopomoči v medsebojni pomoči. Čeprav vsakdo, ki zaprosi za posojilo, na prošnjo napiše namen, se ne preverja, ali je posojilo resnično porabljeno tistemu, za kar je bilo zaproseno. Kajti tako nizki zneski posojil resnično ne morejo dopuščati zlorab. Je pa vsaj zaenkrat še takšen trend, da se posojilo odobri vsakemu prosilcu, kajti v izobilju denarja dandanes delavec nič več ne živi.

L. L.

ležijo v skladiščih, pa jih skuša proizvajalec na različne načine spraviti v prodajo, z raznimi popusti, kreditiranjem ipd.

Seveda ni gibanju podvrženo samo gospodarstvo. Tudi druga družbena področja delujejo po istih principih: pomanjkanje — presežek, premalo — preveč. Sem spada tudi področje delovne sile, delavcev različnih profilov. Takšen trend lahko zajame širše teritorialno področje, npr. celo državo, ali pa samo lokalna območja kot je občina oziroma delovna organizacija. Nihanja so torej zakonitost družbenega razvoja. Če posežemo v bližnji preteklost, v čas po drugi svetovni vojni, je v celotni Jugoslaviji primanjkovala industrijska delovna sila, tako da so takratni okrajni organi skorajda prisilno vlekli presežek delovne sile s kmetov v industrijo. Gospodarsko razvita območja so zaposlovala ljudi iz nerazvitih predelov.

Ko se je kvantitativna rast industrije nekoliko ustalila, je nastal presežek delovne sile. Industrija zdaj ni več potrebovala samo nekvalificirane delavce, temveč strokovni kader. Ker je tudi teh primanjkovalo, so jih v tovarne pritegovali iz širših okolij in jim nudili razne ugodnosti. Kasneje je spet prišlo obdobje, ko je bilo tudi teh dovolj, celo preveč, tako da so mladi strokovnjaki ostajali brezposelni. Pravzaprav je takšen trend značilen za sedanje obdobje. Vsaj nekaterih vrst strokovno izobraženih delavcev je občasno »preveč«. Spet pa je opazno pomanjkanje delovne sile, ki ima nižjo stopnjo izobrazbe oziroma je nekvalificirana. Zakaj? Razvoj industrije se ni širil s takšnim razmahom, kakršnega je predvidevala družba in je zato izobraževala kadre, ki jih potrebuje v manjši meri. Poleg tega ni bilo zadostnega sodelovanja med šolami in združenim delom, tako da so le-te izobraževale neustrezen kader — npr. trgovke ali frizerke, medtem ko je v posameznem okolju primanjkovalo delavcev kovinarske, lesne, tekstilne, živilske stroke ipd. Ta razlog pogojuje tudi neustrezna štipendijska politika v organizacijah združenega dela. Kot tretji razlog lahko navedemo normalno generacijsko menjavo delavcev. Po zadnji vojni, ko se je začel nagel industrijski razvoj, so se v tovarnah zaposlovali mladi ljudje. Vemo, koliko let mora delavec ali delavka delati, da doseže polno pokojninsko dobo. Štirideseto obletnico osvoboditve smo praznovali že v lanskem letu. Tako je prišel čas, ko »otroci vojne« množično odhajajo v pokoj. Glede na to, da se je v povojnem obdobju življenje ljudi veliko hitreje in kvalitetneje spreminjalo kot se je posodabljala industrija, je današnja mladina, ki prihaja iz osnovnih ali poklicnih šol, težje

zaposlovati na delovnih mestih, ki terjajo kakršnecoli napore. Takšnega dela pa je v prenekateri tovarni še vedno precej. Zato delavec zapusti delo že po nekaj dneh ali mesecih, kar seveda povzroča neugodje v samem gibanju proizvodnje. Kajti v času uvajalne dobe oziroma poskusnega dela, ki se giblje od enega meseca do treh mesecev, od novozaposlenega delavca ni možno pričakovati velikih učinkov, saj se šele privaja na delo.

S problemom pomanjkanja delavcev se srečujemo tudi v Induplati. Vinko Vodnik, vodja kadrovske službe, je o tem povedal naslednje:

»Pomanjkanje delavcev, ki je močnejše v letošnjem letu, ni nov pojav. Z njim se srečujemo ciklično približno na vsakih 4, 5 let. Vzporedno s tem se občasno pojavljajo presežki delavcev. Težko je bilo tedaj, ko ni bilo dela, delavcev pa dovolj oziroma za tisto malo dela celo preveč. Trenutno je dela dovolj, primanjkuje pa delavcev. O nekih fiksnih številkah težko govorim, ker se stanje iz dneva v dan spreminja. Okrog 20. novembra je bilo na podlagi potreb iz vodstev temeljnih organizacij razvidno, da manjka na proizvodnih delih v tkalnici 17 delavcev, v predilnici 7 delavcev, v oplemenitilnici jih primanjkuje 6, v konfekciji šotorov Radomlje bi takoj zaposlili 4 delavke in 4 šivilje v Mokronogu, ravno tako rabijo 4 delavce tudi v kovinskih konstrukcijah, v vzdrževanju, v skladišču in v tozdu Restavracija pa manjka po en delavec.«

Tako visoka številka ni zanemarljiva, saj povzroča zastoje v proizvodnji. Če pogledamo zadevo z druge strani, je vprašanje, ali bo možno dosegati roke za odpremo blaga naročnikom naših proizvodov. Kajti ni vseeno, ali poteka na primer proizvodnja na 180 strojih, kolikor jih je v tkalnici ali pa samo na nekaj več kot polovici. Če ni delavcev, je zato potrebno poznati vzroke, zakaj jih primanjkuje. O tem pravi vodja kadrovske službe takole: »**Zakaj se pojavljajo težave s pomanjkanjem delavcev?** Razloga sta dva — upokojitve in izredno visoka stopnja fluktuacije.

Vemo, da smo v času, ko starejša generacija množično odhaja v pokoj. Ti so se zaposlili takoj po vojni, med njimi ni bilo večje fluktuacije, kajti zelo so bili vezani na kolektiv. Za mlajše delavce je značilno, da v znatno večji meri spreminjajo delovno okolje. Delovno organizacijo zamenjujejo že po enem, dveh, treh letih, pa tudi po sedmih, osmih, devetih letih zaposlitve v njej. Torej potem, ko se dodobra spoznajo z okoljem in usposobijo za delo, odidejo drugam, kar seveda otežuje doseganje visokih proizvodnih rezultatov.

Prav gotovo bodo marsikaterega bralca zanimali tudi vzroki odhodov. Sogovornik pove, da v kadrovske službi od letošnjega avgusta dalje sistematično zasledujejo podatke, ki govorijo o razlogih za prenehanje dela v Induplati.

»Največ delavcev, ki so odšli drugam, je navedlo kot razlog za odhod prenizek osebni dohodek. To je bilo aktualno v avgustu in septembru. V istem času je nekaj delavk odšlo stran zaradi preselitve oddelka proizvodnje sotorov iz Mengša v Radomlje. Nadaljnji vzroki, ki pa so v manjšini, so: vpis v željeno šolo, nerešeno stanovanjsko vprašanje, osebni razlogi, boljša zaposlitev drugje oziroma zaposlitev na delu, za katerega ima delavec strokovno izobrazbo, prerazporeditev v tkalnico ter slabi odnosi med delavci. V tem obdobju smo imeli primer delavca, ki je prekinil delovno razmerje po svoji krivdi, na podlagi izrečenega disciplinskega ukrepa, štirim delavcem pa je prenehalo delovno razmerje v času poskusnega dela, katerega niso uspešno zaključili.«

Vidimo, da so z delavci težave. Lahko jih ni, če pa že so, so v skrajnem primeru tako slabi, da je boljše, da jih ni. Slab delavec naredi pri svojem delu več škode kot koristi, kažejo izkušnje. V času, ko se proizvodnja srečuje s pomanjkanjem delavcev, pristojna kadrovska služba seveda ne stoji križem rok. O akcijah za pridobivanje kandidatov za zaposlitev je V. Vodnik povedal naslednje: »Kljub temu, da smo v nenehnem stiku s skupnostmi za zaposlovanje v Domžalah in v Kamniku ter z medobčinsko skupnostjo za zaposlovanje v Ljubljani, večjih uspehov pri pridobivanju novih delavcev ne dosegamo. Ravno tako ni bilo večjih odzivov na oglase v lokalnih časopisih — kamniškem Občanu in domžalskem Občinskem poročevalcu. Seveda poskušamo najti nove poti. Tako smo v začetku novembra razposlali v krajevne skupnosti domžalske in kamniške občine objave za pridobivanje novih delavcev. Na odziv še čakamo.

Ob koncu lanskega šolskega leta smo na nekaterih osnovnih šolah v občini predstavili poklice v tekstilni stroki. Vendar med učenci 7. in 8. razredov zanje ni bilo večjega navdušenja. Ko smo jih seznanjali s šolami, ki izobražujejo za poklic tekstilni mehanik (strojni tkalec, predilec), je večina rekla takole — »kaj mi pomaga, če eno ali dve leti hodim v šolo, če pa delam v proizvodnji pri istem delu in za isto plačo kot tisti, ki ima celo nedokončano osnovno šolo. Iz tega lahko razberemo, da družba še

vedno nima ustreznega odnosa do mladine, ki si poklic pridobi z rednim šolanjem. Z delom pridobljena delovna zmožnost še vedno prednjači. Zaradi takšnega načina ravnanja se na proizvodnih, čeprav zahtevnih delih zaposluje delavec z nedokončano osnovno šolo. Izobrazbena struktura pa ostaja na nivoju izpred 10, 15 let, kar je v nasprotju s prizadevanji za dvig izobrazbene ravni v organizacijah združenega dela.«

Pa rešitve? »Upajmo, da jih bomo našli,« pravi vodja kadrovske službe. »Sicer je pa tudi splošna družbena situacija takšna, da morebitnim lenuhom ni ravno v prid. Zato bodo morali tudi tisti, ki so na skupnostih za zaposlovanje prijavljeni kot brezposelni, pa se na povabila za zaposlitev v delovni organizaciji sploh ne zglasijo, slej ko prej prijeti za delo. Spremembe pa bodo potrebne tudi marsikje drugje.«

Pripravila L. L.

REFERENDUM DNE 21. 11. 1986

Za zagotovitev nemotenega uresničevanja temeljnih ciljev družbenega plana SR Slovenije 1986—1990 na področju nujne oskrbe z energijo in nadaljne izgradnje ključnih infrastrukturnih objektov na področju prometa in zvez, kar je nujno za družbeno reprodukcijo in za zadovoljevanje osnovnih potreb in interesov delovnih ljudi in občanov, je morala republiška skupščina sprejeti interventni zakon (objavljen v Ur. l. SRS št. 5 s 14. 2. 1986), s katerim se v letu 1986 zagotavlja oz. ureja financiranje za razvoj v naftno-plinskem gospodarstvu, premogovništvu, železniškem in luškem prometu, cestnem gospodarstvu, letališki infrastrukturi ter PTT prometu.

Po tem zakonu smo že z zaključnim računom za leto 1985 razporedili del čistega dohodka za združevanje sredstev v SIS materialne proizvodnje (za naftno-plinsko gospodarstvo, za železniški promet, za luško infrastrukturo, za cestno gospodarstvo in letališko infrastrukturo).

Obveznost po zakonu in zdaj že tudi sprejetih samoupravnih sporazumih poravnavamo iz svojih poslovnih sredstev. Ker zakon predvideva, da se delavci lahko hkrati z vplačilom združenih sredstev odpovedo tudi pravici do vračila združenih sredstev in se torej z vplačilom prenese na SIS tudi ustrezen vir sredstev, so delavski sveti TOZD Proizvodnja in TOZD Konfekcija ter zbori delavcev TOZD Maloprodaja in TOZD Restavracija sprejeli sklep, da se razpiše referendum o trajnem odstopu sredstev družbene reprodukcije za plansko obdobje 1986—1990, ker v

javni obravnavi na osnutek predloga o odstopu ni bilo pripomb.

Na referendumu dne 21. 11. 1986 so se delavci z glasovnico odločali o trajnem odstopu sredstev družbene reprodukcije, ki se združujejo po samoupravnih sporazumih oziroma zakonu za gospodarsko infrastrukturo za 1986—1990 naslednjim SIS:

- za naftno gospodarstvo
- za železniški promet
- za luško infrastrukturo
- za cestno gospodarstvo
- za letališko infrastrukturo
- za elektrogospodarstvo in premogovništvo
- za PTT promet

— za združevanje sredstev za razvoj črne metalurgije v slovenskih železarnah (Metalka, Merkur) — glasovali samo TOZD Proizvodnja in TOZD Konfekcija

VOLILNI IZIDI:

	ZA %	PROTI %	
TOZD Proizvodnja	51,73	30,38	predlog je bil sprejet
TOZD Konfekcija	49,32	34,46	predlog ni bil sprejet
TOZD Maloprodaja	89,28	7,14	predlog je bil sprejet
TOZD Restavracija	75,00	20,00	predlog je bil sprejet

M. F.

Po dolgem prek Slovenije — po evropski pešpoti

Dva naša delavca, Janez Kosmač, referent v nabavi in Nace Rode, nabavljajč-šofer, sta prehodila slovenski del evropske pešpoti, ki pelje od Baltskega do Jadranskega morja in ima oznako E6. Pot je dolga okrog 1000 kilometrov, na Slovenijo odpade 280 kilometrov. Tisti, ki prehodi celotno pot, prečka Slovenijo po dolgem.

Pred kratkim je bila odprta tudi pešpot z oznako E7 in vodi od Lizbone na Portugalskem do Istanbula v Turčiji. Pot, ki v Slovenijo vstopa pri Kobaridu, izstopa pa pri Kumrovcu, ponuja možnosti, da Slovenijo prehodimo tudi počez. To pa nameravata Janez in Nace s svojimi kolegi izpeljati drugo leto.

Marsikdo se bo najbrž vprašal, kakšen je namen teh evropskih pešpoti. V pogovoru z Janezom in Nacetom sem izvedela, da je eden od njihovih ciljev spoznati bogastvo naših gozdov in se obenem seznaniti tudi z vse večjo ogroženostjo okolja. Ideja o tem je nastala v tujini, podporo je dobila tudi pri nas. Čeprav je pot stara že kakšnih deset let, pa je bolj malo znana. Janez je povedal, da je zanj zvedel iz Pionirja, mladinske revije svojih otrok. O njej je pripovedoval kolegom in sodelavcu Nacetu, ki je pravi pohodnik, pa so se domenili, da se podajo na pot. »Jaz sem imel že več izkušenj s hojo po takšnih poteh,« je povedal Janez. »Pred dvajsetimi leti sem hodil po slovenski planinski transverzali — od Maribora do Kopra.

Nisem je čisto prehodil, manjka mi še kos poti po Primorski. Dokončal pa sem zasavsko transverzalo — od Kumrovca do Kuma.«

Nace in njegov prijatelj Rajko pa sta poleg drugih planinskih poti že nešteto prehodila domžalsko spominsko pot.

»Pravzaprav je pot E 6 precej neznan,« je nadaljeval Janez. »Zlasti če jih primerjamo s pohodi na naše visoke gore. To smo ugotavljali na poti, ko smo pregledovali dnevnike v planinskih postojankah, v katerih je vpisanih malo naših pohodnikov. Precej več pa je tujcev, kar je zanimiv podatek. Tudi med pohodom smo srečevali več tujcev kot Slovencev. Prednjačili so Avstrijci in Nemci.«

Preden je Janez opisal to zanimivo pot, ki po dolgem seka Slovenijo, je še povedal, kdo so bili navdušenci, ki so pohodu posvetili kar nekaj prostih sobot in nedelj. V skupini je bilo pet prijateljev. Celotnih 280 kilometrov so prehodili v petih etapah, in sicer v enem letu. Dvakrat so hodili po tri dni, enkrat po dva dni in zopet po en dan. V eni etapi so prehodili od 70 do 80 kilometrov. Dolžina je bila odvisna v glavnem od zahtevnosti poti.

O sami poti je Janez povedal naslednje: »Skozi katere kraje poteka pot, ne bom opisoval, ker je to razvidno iz priloženega zemljevida. K skici lahko dodam, da je pot zelo zanimiva in lepa. Izogiba se najvišjih vrhov in se v glavnem

vije po razgibanem svetu. Najvišje se vzpne na Snežniku (1796 metrov). Poteka skozi planinske zaselke, pa tudi po dolinah. Nasploh je zelo slikovita in tudi za izkušene planince na nekaterih odsekih dokaj zahtevna, ker je na njej veliko vzponov in spustov. Je pa pot zelo dobro označena, tako da jo lahko vsakdo prehodi. Kljub temu pa je naša skupina večkrat za kratek čas zašla. Delno zaradi nepazljivosti, delno pa zaradi podiranja dreves, na katerih so narisane markacije.

Zase lahko rečem, da sem šele sedaj, ko sem Slovenijo prehodil po dolgem, spoznal, da jo zelo malo

Zemljevid jugoslovanskega dela evropske pešpoti E6

Slovenski del evropske pešpoti so prehodili: (z leve Rajko Pirc, Nace Rode, Matija Kosmač, Janez Kosmač in tisti, ki je sliko posnel, zato ga ni na njej, Mirko Rajšek

poznam. Tako naravno kot ljudi. Res da sem bil že marsikje, vendar večinoma po prometnih žilah. Avtomobil pa večinoma lepot skriva očem. Sem pa eden tistih, za katere reklo 'Slovenija, moja dežela' ni samo na jeziku, temveč jo s takšnimi pohodi dobesedno spoznavam. Moram pa reči, da se je naša skupina na pot odpravila tudi zaradi zdravih lastnosti hoje. Hoja je namreč najboljša rekreacija in nudi najbolj pristne užitke ob stiku z naravo.

Ko so bili pohodniki evropske pešpoti na poti dva ali tri dni, ponoči seveda niso hodili. Prenočevali pa so tam, kjerkoli je pač našlo. Spali so na senu ali pa v planinskih in gozdarskih postojankah. Povsod je bilo prenočevanje dobro organizirano, seveda pa ne razkošno. Pohodnike pa so prijazno sprejeli tudi na hribovskih kmetijah.

Hrano je skupinica nosila s seboj. V postojankah so si privoščili kakšno enolončnico, čaj in potešili žejo. »Imeli pa smo srečo,« je poudaril Janez, »da smo potovali v času, ko je bilo dovolj sadja. Za potešitev velike žeje ali lakote je tako poskrbela narava sama.«

Tudi s prevozom od izhodiščnih točk oziroma za vrnitvijo domov ni bilo težav. Večinoma so se prevžali z rednimi avtobusi. Enkrat, ko so etapo pričeli v domžalski občini,

pa je vloga šoferja pripadla Janezovi ženi.

Pešpoti redko potekajo brez zanimivih doživetij. Janezovi skupini se jih je dogodilo kar nekaj. Dogodek, ki ga pohodniki prav gotovo ne bodo nikoli pozabili, je Janez strnil takole: »Ena od največjih zanimivosti, ki smo jo doživeli na poti, je bilo srečanje z medvedko in dvema mladičema v snežniških gozdovih. Medvedja družina in mi, presenečeni ter prestrašeni, smo bili narazen kakšnih 35 metrov. Vse se je srečno izteklo, ker smo mi modro odšli svojo pot.«

Tudi Nace je v smehu opisal srečanje z neko živaljo, sicer precej manjšo od medvedke, vendar pa veliko bolj napadalno. »Na neki kmetiji smo naleteli na izredno hudega petelina. V skrbi za svoje varovanke se je zapodil v nas. Z nobeno stvarjo se ga nismo mogli odkrižati. Pred to napadalno 'zverinico' nas je rešil šele gospodar.«

Kot zanimivost pa je Janez opisal še pot od Snežnika proti hrvatski meji, čez planoto Gomance. Glede na to, da so se na pot odpravili v soboto, ko so se gozdarski delavci, ki čez teden delajo in prebivajo v širnih gozdovih, odpravili v dolino, niso celih 16 ur srečali nobenega človeka. »Zdelo se nam je, kot da je svet izumrl. To so bili enkratni občutki,« je Janez

obujal spomine. »Prespali smo v neki gozdarski postojanki. Zanimivo, kljub temu, da ni bilo v njej žive duše, je bila koča nezaklenjena. V njej so bile postelje s sveže opranim perilom, v zidu pa blagajna s pripisom, da stane prenočevanje 150 din. Neverjetno zaupanje v ljudi, ki nas je dobesedno presunilo. To je lahko samo delo poštenih ljudi, ki verjamejo v poštenje pohodnikov, saj te neznance ocenjujejo po sebi.«

Doživljajev je bilo še in še. Kdor namreč hodi po svetu z odprtimi očmi, marsikaj vidi. In če vsako stvar raje jemlje z lepe strani, tako kot naši pohodniki, slučajne neprijetnosti čimprej pozabi. Tako v spominih kot v pripovedovanju ostanejo samo lepi trenutki. Za spomin in kot vzpodbuda za še neosvojene in neprehajene daljave. Janezu in Nacetu ter njunim kolegom je evropska pešpot, ki se v Sloveniji imenuje Ciglarjeva pot, to vsekakor bila. Saj imajo že v načrtu, da bodo prihodnje leto prehodili Slovenijo počez — od Kobarida do Kumrovc. Kdaj kasneje bi se pa radi lotili tudi pohodov po teh poteh v tujih deželah. Janez pa za enkrat ve samo za enega Slovenca, nekega okrog 70-letnega upokojenca, ki nadaljuje s pohodom po evropski pešpoti E 6 do Baltika.

Lada Lavrič

POLEMIKAM O MALICAH NA ROB

Že dlje časa vodena debata o malicah v naši delovni organizaciji se je z raznih sestankov prenesla na časopisne strani Konoplana. Polemike v Konoplanu so vzbudile različne reakcije in »pranje umazanega perila«, kaj bi bilo treba storiti, da bi se stanje na področju delitve toplih obrokov izboljšalo. V novemberskem Konoplanu je bil objavljen članek o malicah s pestrim jedilnikom za delovno organizacijo Stol. Članek je bil skop, saj ni vseboval navedbe cene malic, lastnega prispevka delavca, niti drugih organizacijsko kadrovskih možnosti za pripravo in dodeljevanje zares okusnega in pestrega jedilnika in je med nekaterimi zaposlenimi morda upravičeno vzbudil negativno reakcijo.

Zato tokrat objavljamo še nekatere podatke, ki so pomembni za to, da Stolovi delavci lahko izbirajo med štirimi različnimi vrstami jedilnikov. Dobra hrana namreč ne more biti poceni. Cena ene malice v Stolu je 720 din, v Induplati pa 530 din. Zanimiv pa je podatek, da je lastni prispevek delavca za malico v Stolu več kot trikrat večji kot v Induplati. Po ceni malice, ki je veljala na dan 1. 10. 1986, so delavci v Stolu prispevali za malico 91 din, delavci v Induplati pa komaj 30 din. Zaključek je enostaven: če hočemo imeti več vrst malic, moramo računati s povišanjem cen malic.

Večina reakcij na jedilnik v prejšnji številki Konoplana je bilo ustno izraženih. Pismo obrazložitve so podali le v vodstvu tozda Restavracija in počitniški domovi, katero tudi objavljamo. Komentar k polemikam o malicah v Induplati pa prepuščamo delavcem.

MALICE, MALICE in še kaj...

Nadaljeval bi z željami, ki jih je uredniški odbor KONOPLANA izrazil v imenu članov kolektiva (brez delavcev v Pečah in Mokronogu), saj oni ne bodo mogli biti deležni teh ugodnosti. Uredniški odbor pa bi seznanil še z nekaterimi podatki, o katerih bi že pri objavi članka o malicah moral biti seznanjen, saj je goli podatek o malicah v STOLU zavajanje delavcev in daje sum, da so za takšne malice krivi le delavci TOZD Restavracije oziroma vodstvo te TOZD.

Cene malicam se formirajo na družbeno priznanih stroških (sindikatu), ki pa ne zadostujejo za pokrivanje materiala in stroškov za pripravo toplih obrokov. S tem je seznanjen tudi sindikat, zato je v pripravi družbeni dogovor o novih merilih. (Članek v LD v oktobru navaja, »da bo združenemu delu v decembru za topli obrok ostalo le še za kruh in vodo.)

Na podlagi želja o organiziranju po vzorcu »STOL« pa si delavci TOZD Restavracije želijo vsaj minimalne pogoje za delo kot jih imajo delavci družbene prehrane v

imenovani delovni organizaciji: novo kuhinjo z restavracijo in vsemi stranskimi prostori (skladišča, garderobe itd) pod eno streho, da delavcem ni potrebno neštetokrat spreminjati zaprti prostor za »izleti« pod milo nebo, nalagati in prevajati hrano po delilnih mestih. Družbena prehrana razpolaga z novjšimi IMV — Renold kombiji, ni jim potrebno delati na vrtu ali opravljati še druga dela (likanje, pranje perila).

Ukvarjati se moramo z zastarelo opremo in dotrajanimi stavbami. Stolovi delavci pa pri plačilu stroškov za topli obrok vedo, da so plačniki vseh stroškov — lahko pa si sestavljajo jedilnike po želji. Delavci TOZD Restavracija se zavemo, da si takšnih pogojev ne moremo privoščiti, želja pa je, da naj bo poročanje objektivno in vsestransko podano.

Iz TOZD-a Restavracija in počitniški domovi

ZAHVALA

ob izgubi dragega očeta

JOŽETA JEREBA

se iskreno zahvaljujem vsem sodelavcem iz vzdrževanja za izrečeno sožalje, za denarno pomoč in cvetje.

sin Vinko Jereb

TAKRAT, KO JE ČLOVEK ČLOVEKU

— ZVER!

Na podlagi lastnih izkušenj so naši dedje že davno skovali rek: sto ljudi, sto čudi. Če ga nekoliko priredimo za naše okolje, za Induplati, kjer se število zaposlenih giblje okrog tisoč, lahko porečemo: tisoč ljudi, tisoč čudi. Pod izrazom »čudi« si seveda lahko marsikaj mislimo — človekov odnos do dela, do sodelavcev, do delovnega orodja in do prostorov, v katerih dela, do domačega okolja, do družine, prijateljev in znancev, do družbenih norm in pravil obnašanja, do kulturnih vrednot in naravnih dobrin, do pripadnikov nasprotnega spola, drugega naroda ali rase itd., itn.; torej človeka v njegovem zasebnem, družbenem in delovnem okolju. Vse prevečkrat pa na ljudi gledamo preozko, zgolj z enega vidika. V službi se gleda samo na to, da je nekdo dober delavec, v zasebnem življenju pa na to, da to svojo intimo jemlje z občutkom odgovornosti, pri čemer mora odložiti vsa bremena, ki si jih naprti v službi. Tako včasih človekovo, na prvi pogled čudno obnašanje, napačno ocenimo. Ker ne poznamo življenja, ki ga živi takrat, ko nismo skupaj z njim! Ker je morda molčeč, pa si ne upa spregovoriti in raje tiho prenaša težave! Ker se mi nočemo vtikati v zadeve drugih! Ker...! Ker...! Da, tudi ta opravičila je možno razumeti. A samo do neke mere. In kje je ta mera? Kje je meja, ko bi morali sodelavcu oz. sodelavki pomagati? So to rdeče oči, nabrekli veke, prestrašeni pogledi, modrice po telesu, stisnjena usta, ki ne morejo oblikovati prijetnega nasmeška, trpke besede kot — nikjer ni za vse, usodi ni možno ubežati, rodila sem se pod nesrečno zvezdo in še druge oblike nasilja. Nasilja, ki ga lahko izvaja kdo od domačih, pa prijatelj, sosed, znanec, sorodnik ali pa neznanec. Bolečina, ki je v tistih, nad katerimi se izvaja pritisk, prežema njihove misli, hromi sposobnost za delo, za osredotočenje na posamezne delovne faze, za trenutno presojanje. Pri tistih, ki jo znajo prikrivati, pelje do raznih duševnih stresov, boleznih, ki izvirajo iz zatrtih bolečin. Pri občutljivejših sprva samo do solz, pozneje do popolnega zaprtja vase ali pa do nasilja v smislu »klin se s klinom zbija«!

Besede sodelavke — sinoči je mož, ne mož, vrag, razbil kuhinjo, pretepel mene in otroka — so grenka obtožba tistih zverinskih elementov v človekovem značaju, ki jih družbi ni uspelo počlovečiti, so obtožba taiste družbe, ki tolerira omamljanje z alkoholom in drugimi trenutnimi užiki, ki jemljejo človeku vsakršno samospoštovanje, so obtožba družbe, ki dejansko tolerira vse oblike nasilja, saj je poseganje v njihove posledice le »blažev žegen«, medtem ko

se vzrokov za te pojave redkokdo dotakne.

Toda če že družba tolerira takšno ali drugačno razmerje v družinah, pa ne bi smela stati križem rok pri grožnjah s strani drugih ljudi, s katerimi prihajamo v stik. Ne verjamete, da je tudi tega dosti! Navajamo primer.

Sodelavka, mlado dekle, komajda polnoletna, recimo, da ji je ime Marija (kar je izmišljeno, saj ime tukaj sploh ni važno), je odšla od doma. Ne, ni ušla, želela je služiti svoj denar. Ker v bližini njenega doma zanj ni bilo možnosti za zaposlitev, je odšla v svet. Ne sicer v tujino, toda za deklico, nevajeno velikih mest in človeške zlobe, je bil že odhod iz domačega kraja velik korak. Prišla je k neki daljni sorodnici in se hitro zaposlila. Brez denarja namreč ni mogla biti, tega pa tudi ni dopustila, da bi jo preživljalo sorodstvo. Ker so dobri sorodniki dobri samo toliko časa, dokler jih srečujemo le ob največjih praznikih in ker bi Marija seveda rada živela tako, kot živijo dekleta njene starosti, so jo gospodarji hitro postavili na cesto. Kam naj gre — brez denarja, sama, neizkušena, brez zvez in poznanstev! Potem, ko je nekaj noči prespala pri kolegicah, svojo bolečino pa objokavala tudi na delu, so se zanj zavzeli sindikalni funkcionarji. Tako pridna je pri delu, so dejali in ji skupaj s strokovnimi službami iskali prostor. Če bi bila delovna organizacija tako bogata, da bi lahko vsakemu takemu nesrečniku ponudila stanovanje, bi bil problem hitro rešen. Toda to so le sanje. Prostih stanovanj ni. Vendar je bilo treba dekletu čimprej pomagati. Poiskala se je neka rešitev, katere se je Marija oklenila. Čeprav je bila tudi to le začasna rešitev, je vendarle bila ogrevana sobica in postelja. To je Marija dobila v samskem domu Induplati. Seveda ni bila sama v sobici, delila jo je še s sostanovalko, vendar je imela prostor, kjer je lahko prespala.

S tem se pa grenkobe za Marijo pravzaprav šele pričnejo. Sostanovalka ima prijatelja, ki jo obiskuje in občasno tudi živi pri njej. Takšen način življenja, torej bivanje ali samo prenočevanje nepriavljenih oseb v samskem domu je sicer prepovedano, toda splošno uveljavljeno. Marijo je sostanovalkin prijatelj motil, a bi do pridobitve ustreznjega življenjskega prostora že potrpehla. Vendar pa so se pričele represalije, grožnje, ki so jo skorajda že čisto zlomile. Kaj menite, kako se je počutila, ko je po končani nočni izmeni okrog 6. ure prišla domov (če postelji lahko rečemo dom), misleč, da se bo lahko v miru naspala, ker je sostanovalka na delu dopoldne, pa jo je na prazni mizi pričakal velik kuhinjski nož, svetleč in oster kot britev? Spet drugič pa v stare krpe ovita gorjača. Marija je vedela, da ta morilska orodja niso niti slučajno na mizi, ali zato, ker bi jih nekdo po-

motoma pozabil. Namenjena so bila njej, govorila so, češ, izgini, če ti je življenje drago. Izgini! Toda kam? Marija še vedno joka, trepeti za življenje, za tisto malo lastnine, ki jo premore. Kako pomagati človeku, ki je še otrok, pa se srečuje z najbolj podlimi nagibi človekove narave! Ali bo to dekle lahko kdaj reklo — vsaj en dan v moji mladosti je bil lep, srečen, brez stresov! Družba (to smo pa vsi) je dolžna razmisliti tudi o tem???

ZGODBA ZA VAS

RAZTRGANA PAJČEVINA

Na drogu pred vhodom v tovarno je plapolala črna zastava. Ob pogledu nanjo se je Janja zdrznila. Spet je žena s koso obiskala njihov kolektiv. Lahko je posegla v vrste upokojencev, morda je celo zapustila vrzel med tistimi, ki vsak delovni dan zjutraj, popoldne ali zvečer vstopajo mimo vratarne v poslopje, kjer si služijo kruh. Pri vratarju je stalo nekaj ljudi in polglasno šušljalo med seboj, zroč na razobešeno črnino. Prav gotovo so imeli v mislih pokojnika. Janjo je že zamikalo, da bi se zaustavila in povprašala o rajnem. Vendar se je spomnila, da ima v dneh pred prazniki še ogromno dela, tako da je najbolje, da pohiti in postori čimveč do takrat, ko jo bodo telefoni nenehno klicali.

Ob vstopu v pisarno je pozdravila. Odzdrava ni bilo.

— Torej Anite še ni, si je rekla, odložila jopico v omaro in takoj pričela z delom. Pri tem je odmisli-
stila ves zunanji svet. Pred njo je bilo le delo. Papirji in na njih številke.

Sredi intenzivnega razmišljanja jo je zdramil telefon.

— Spet ta nemogoča naprava, je zavzdihnila. Zvonilo je običajno takrat, ko je imela največ dela, tako da je komaj sproti zbiralala misli.

— Halo, bi lahko dobil Anito! je rekel glas sodelavca iz sosednjega poslopja.

— A, ti si, Peter. Slišim te pa tako slabo kot bi klical iz Amerike. Bodi bolj glasen... Aja, Anito bi rad. Veš, ni je v službo. Zakaj? Ko bi jaz vedela! Sicer je včeraj nekaj govorila, da sta mali dve prejšnji dan bruhali. Mogoče je zaradi otrok vzela bolniško... Tudi jaz bi rada videla, da pride, drugače bova še med prazniki tukaj. Klič čez nekaj časa. Mogoče bom zvedela, kaj je narobe z njo, da je ni tukaj... Živio!

Janja je hitro odložila slušalko. Če ne bo Anite v službo, bodo gotovo vsi telefonski klici zanj. Običajno je tako. Ko nje ni na delovnem mestu, bi vsakdo rad govoril z njo, ko pa manjka Anita, so klici

le zanjo. Tako stvari največkrat stojijo na glavi.

Janja je nadaljevala z delom. Ko je namesto manjkajoče Anite izračunala indekse med planiranim in realiziranim izvozom v prvem polletju za njihovo podjetje, je pogledala na uro. Njeno dvojno nejevoljo — najprej zaradi nizkih indeksov, potem pa zato, ker je samo še dobre pol ure manjkalo do malice, je podkrepilo trkanje na vrata. Enkrat, dvakrat, trikrat.

— Naprej, je zagodrnjala, jezna nad obiskovalca, ki si očitno pomislija vstopiti.

Zatem so se vrata počasi odprla. Med njimi je stal Peter. Hotela ga je ošteti, da se norčuje iz nje, pa so ji zaradi čudnega izraza na njegovem obrazu besede obtičale v grlu. Ne da bi kaj rekel, se je sodelavec vsedel na stol na drugi strani mize. Zazrl se je v cvetlični lonček na oknu.

— Ko sem prišel po opravkih v upravno stavbo, sem mimogrede pogledal še v sprejemno pisarno, če je kaj pošte zame. Tam sem tudi nekaj zvedel... Saj si zjutraj opazila črno zastavo na drogu! Veš, komu plapolja?

Janja ga je pozorno pogledala. Bled obraz je izdajal bolečino.

— Aniti! je skoraj neslišno zašepetal.

Dvignila se je s stola.

— Kaj praviš?

— Da, res je, nič več ne bo sedela ob tisti mizi.

S pogledom je poromal k pisalni mizi ob oknu.

Nekaj trenutkov sta si s strahom zrla v oči. Izguba sodelavke je tudi Janjo močno prizadela. Takoj so se ji porajala vprašanja. Kako, kje, kdaj? Pa njeni mali dvojčici, kdo bo skrbel zanju? In tudi Peter jo je imel rad, zato je ves skrušen sedel na stolu!

— Včeraj popoldne je peljala otroka od zdravnika. Na križišču tik pred domom je iz neznanega vzroka zapeljala skozi rdečo luč. Ona in ena od dvojčic sta bili takoj mrtvi, druga je v bolnišnici.

Ko je to povedal, je Peter sunkovito vstal, pri vratih še enkrat s pogledom objel pisarno in z vzdihom odšel.

Janja je zaprepadena stala sredi pisarne. Ni si upala pogledati na Anitino pisalno mizo. Začelo ji je primanjkovati zraka. Stekla je k oknu in ga hitro odprla. Po nekaj dolgih vdihih svežega zraka je šla počasi do mize. Najprej je izključila svoj, nato pa še Anitin telefon. Ni si želela, da bi jo kdo motil v premišljanju.

Ko je pred sedmimi leti prišla v službo, se je pri dodelitvi delovnega prostora nemalo začudila. Pri vstopu v pisarno sploh ni slišala šefovih besed, temveč je samo gledala dekle za mizo ob oknu. Z Anito sta se namreč že dlje časa poznali. Kulturno društvo, v katerega je bila Janja vključena v svojem kraju, je navezalo stike z društvom iz sosednjega mesta. Malo so si izposojali igralske rekvizite, izmenjavali igralce, izkušnje,

večkrat pa priredili družabne večere. Janja je kmalu navezala stike z igralsko nadarjeno Anito. Vendar pa jo je potem skorajda zasovražila. Anita je namreč s svojimi čari omrežila enega od najboljših igralcev njihovega društva, s katerim se je Janja zelo dobro razumela, celo zaljubljena sta bila, vendar pa ni nihče dal prve pobude, da bi se to pokazalo tudi navzven. Anita je sicer zadržanega Markota hitro razvnela. Postala sta par in se kmalu za tem poročila.

Po treh letih sta si sedaj prvič gledali v obraz. Anita v kričeče modrih oblačilih in klasično oblečena Janja.

Prva je osuplost premagala Janja. Z besedami, ki so bile namenjene šefu — „Z Anito se pa že poznavam, zato mislim, da ne bo ovir pri premagovanju začetniške težave“ — je podala novi sodelavki roko. Nasmehnila sta si.

Janje sicer ta dogodek celo popoldne ni pustil pri miru.

— Če ne bova mogli trpeti druga druge, bom šla pa stran, si je mislila, ko je naslednje jutro odhajala v službo.

Vendar je bilo v pisarni vse v redu. Vedoč, da bi stare stvari lahko predstavljale nepremostljivo oviro med njima, sta se pogovorili tudi o njih. Janja je zvedela, da Anita in Marko živita v svojem stanovanju. Vendar pa je bilo iz Anitinih razgovorov možno razbrati, da nista tako zelo nerazdružljiva, kot sta bila v prvih mesecih seznanitve. Medtem, ko je Marko večji del dneva preživil v prijeteljevem laboratoriju, je Anita hodila okrog kolegic in se še nadalje udeleževala pri kulturi. Če mu je kdaj oporekla, da je tako malo doma, ji je dejal, da ga na ta dom praktično ničesar ne veže. Otrok namreč nista imela, vse bolj pa sta se oddaljevala tudi duševno. Markota, samotarja, je zanimalo raziskovalno delo, Anita pa je bila bolj družabni in družinski tip.

Da bi mož pogosteje ostajal doma, je Anita hotela imeti otroka. Vendar se ji ta želja dolgo časa ni izpolnila. Več let se je celo zdravila. Optimizem je ohranjal Anitino mladostnost, čeprav je njen zakon počasi lezel narazen. Ker ni našla opore v duševno močno različnem možu, je Anita nehote iskala moško družbo drugje. Ker sta imela s Petrom večkrat skupne službene dolžnosti, sta se počasi tudi zaljubila. Tega sicer nista razkazovala v javnosti, ker je imel vsak obveznosti do zakona, toda pozorni opazovalec je to zlahka opazil. Ko je Anita po dolgem času zanosila, je okolica nekaj šušljala, da oče bodočega naraščaja ni njen zakonski mož, ampak Peter. Vendar nista ponujala trdnjih dokazov zanje, zato so po rojstvu dvojčic potihnile. Zlasti jih je spodbilo dejstvo, da je Marko presrečen izkazoval ženi skoraj takšno pozornost kot pred poroko. Vendar pa je Janja na

enem od obiskov pri nji opazila, da Anita na njegovo bližino reagira čisto drugače kot na Petrovo prisotnost. Spontani gibi njevega telesa so dokazovali, da se mu prej odmika kot pa ga sprejema. Marko tega sploh ni opazil, Janja pa je bila po tem dogodku prepričana, da on ni oče teh otrok, čeprav prej ni nasedla govoricam o tako intimnem razmerju med Anito in Petrom.

Dekletci je imela Anita zelo rada, vendar pa skorajda ni prenesla, da ju je imel ravno tako rad tudi Marko. Naravnost tega sicer ni povedala, toda Janji je večkrat omenila, da jih Marko ne zna vzgajati, da ima čudne vzgojne metode, skratka, da je preveč robat.

Janja se je spomnila, s kakšnim žarom v očeh je o deklicah govorila s Petrom, v pisarni ali po telefonu. Janja se jima je v teh trenutkih raje diskretno umaknila ali pa zatopila v delo. Hvaležna sta ji bila za to, še bolj pa za njen molk pred sodelavci. Pač pa je Janjo v takšnih primerih zbolela misel na Marka, naivnega Marka in na leta v mladosti. Vendar jo je raje potlačila in se delala, kot da ničesar ne vidi.

Anita je ob naraščajoči Markovi skrbi za družino postajala vse bolj razdražljiva. Včasih je omenila, da bo z otroci ušla, če se ne bo moč začel drugače obnašati. Pogosto je načenjala prepire z njim. Moževa hladnokrvnost ji je šla na živce. Zlasti pred dvema dnevoma je bila vsa iz sebe.

Janjo je spreletela misel: »Ali je...«, vendar si je ni upala domisliti do konca. Nesreča pač, si je zašepetala in se zazrla skozi okno na orumenel kostanj pred poslopjem. Pomislila je na obupnega Marka in na skrušenega Petra. Oba sta jo imela rada. Čeprav je Marko v njej gledal bolj mater svojih otrok, Peter pa nežno in ljubečo ljubico.

L. L.

Čeprav so upokojitve dokaj pogoste, pa za tistega, ki odhaja v pokoj, to veliko pomeni. Če se ga sodelavci pri tem spomnijo z besedami zahvale in darilcem, je odhod iz kolektiva manj boleč. Spomin na slovo pa še dolgo ostane v človeku. Lahko je celo tako močan, da ga (sedaj že) upokojeni sodelavec prelije na papir. Spodnji sestavek, ki ga je napisala delavka iz radomeljske konfekcije, je odraz lepih navad in spoštovanja, ki ga čutijo delavci do odhajajoče kolegice.

MOJ NEPOZABNI DAN

Dne 19. 9. 1986 sem bila zadnji dan na delovnem mestu, med sodelavci. Kakšen je bil občutek? Če čisto odkrito povem — težak, srečen in presenečen. Kljub temu, da se pripravljala na to daljši čas, se veseliš, da si dočkal ta dan in preživel s kolektivom 35 let, se ti zadnji teden pritiho tapijo spomini, slabi, dobri, sitni in razburljivi. Seveda jih moraš sproti pozabljati oziroma se z njimi sprijazniti in razumeti. Tokrat se pa zaveš, da imaš vsakega po svoje rad, da bo »adijo« težko, kajti poslavljaj se, kot bi zapuščal družino.

Ob 14. uri, ko sem prišla v službo, je prišla v garderobo sodelavka in rekla: »Jelka, pojdi v delavnico, čakata te obe izmeni!« Šla sem in odprla vrata. Takrat pa so se pokazale solze, ki se jih nisem mogla ubraniti. Kajti bila sem srečna in presenečena.

Na mojem šivalnem stroju je stal velik šopek rož in darilo. Zaradi ginjenosti sem se prisotnim skoraj pozabila zahvaliti za dar. Presenečenje pa še ni bilo konec. Po 16. uri je sledila čestitka po radiu. Lepi pesmi so zopet sledile solze. Po 22. uri so me sodelavke spremljale do doma. Poudarjam — tako srednja kot mlada generacija in me ponovno presenetile z darilom in z besedami »to je pa od, ki smo tu!«

Za prelepo slovo se vsem skupaj še enkrat zahvaljujem. Ravno tako tudi sodelavkam za posamezne šopke rož. Hvala vam za nepozabni dan!

Zahvaljujem se tudi za prevoz. Posebna zahvala pa velja Marinki Kern in Mileni iz ceradnega oddelka.

Jelka Kos

POSTOJ, PREMISLI, POSKUŠAJ

Postoj,
prisluhni tišini, ki te obdaja!
Postoj,
zahvali se miru, ki večno naj traja!

Postoj,
morda boš začutil v sebi toploto,
postoj,
jesen ti ponuja vso svojo lepoto!

Premisli,
kdor dobro premisli, ta ne
prizadene!

Premisli,
ne sipaj prehitro puščice strupene!

Premisli,
storjena krivica hudo zaboli,
premisli,
le mrena prekrije take stvari!

Poskušaj,
sam v sebi pomagaj dobroto
odkriti!

Poskušaj,
kak delček jo treba je kdaj
razdeliti!

Poskušaj, premisli,
dobroti res večkrat je brca zahvala;
poskušaj, premisli,
kaj dober občutek, ni najlepši
HVALA?

Danica

PISMA BRALCEV

KDO JE ODGOVOREN ZA MOJE DELO IN MENE?

Sem delavka v DO Induplati, kot nekaj sto drugih delavk v Induplati.

Samo mene sedaj tare kup težav. Ko sem bila v tkalnici zaposlena 5 let, sem prvi teden vedela, kdo so moji predpostavljeni, mojster, nadmojster, obratovodja itd. V težavah sem vedela, kam naj se obrnem.

Sedaj pa sem iz tkalnice premeščena za klaserko. Na tem delovnem mestu je kup težav. To je zelo odgovorno delo, ker močno vplivam na tkalkine procente po kvaliteti. Včasih se tkalke ne strinjajo z mojo odločitvijo. Velikokrat jih moram o njihovi kvaliteti in mojem nepristranskem ocenjevanju prepričevati sama. Bori se sama!

Delam na prepihu, mrazu in prahu. Radiator je večino mrzel. Poleg tega sem še slabše nagrajena za delo kot v tkalnici. Kljub temu, da smatram, da je moje delo odgovornejše in težje.

Za rešitev teh težav sem se že obrnila na tov. Ukmarja, tov. Stoimenovskega, nadmojstra, mojstra! Vsi me samo tolažijo, ne naredijo pa skoraj nič.

Komu pripadam?

Jožica

NOVO LETO

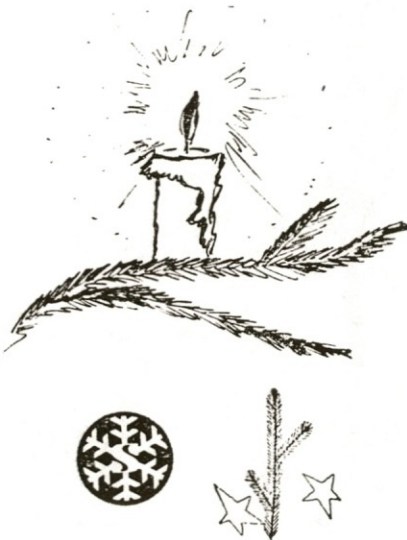
Spokojna noč zdaj spušča se na zemljo,
na jelki drobne svečke zagore,
kot vsak plamenček hotel bi želeti,
da vsakega naj zapusti gorje.

Vsak zase tiho dela obračune,
kako in kaj je leto preživel,
obenem pa že plane za naprej si kuje,
da bi čimbolje se lahko imel.

Če bo iskrenost vladala še med ljudmi,
če bomo med seboj si vsi
z veseljem pomagali,
če zdravje nam narava naklonila bo,
potem nam bo zares lahko lepo.

Zato ob stisku rok si zaželim,
le zdravja, razumevanja in potrpljenja,
vse kar bilo ni prav v tem letu,
pozabimo,
tako lahko nadajamo se lepega življenja.

Danica

V NOVO LETO

Se nekaj dni
in k nam prišli
novoletni bodo prazniki.

Prinesli bodo Novo leto,
ki z nami ostalo bo
tristo in pet in še šestdeset dni.

Vsi se veselimo Novega leta
in mu pripravljamo čudovit sprejem.

Vsak svečko na jelki prižge,
da lučka mu drobna srečo prinese.

Zelja nas vseh je,
da v letu prihodnjem bi srečni bili,
da bolnim se zdravje povrne,
da b' cel svet v miru, v ljubezni
živel,
da lakota in vojna se iz njega
izselita.

Srečno in še enkrat srečno

Karla

Novoletna nagradna križanka

				SESTAVIL:	NAVODILO	Ž. IME	PODOBK-NICA	VELIK TJULENJ	STIK V PESMI	TEKSTILNA DELAVKA	IZVORNI KRAK MENAMA	ZDRAVNIK ZA NOVOTVORBE	SKRIL	TANTAL	
				NEUMRLJIVOST											
				VRSTA POSTRVI											
				POŽIGALKA IZ STRASTI											NAZIV ZA ETIOPSKO PLEME HAMITOV
PEVKA NOV. FOSILOV (Sanja)										HANSSON					
POMOL									ČAST NASLOV SULTANOV						
STARA DOL. MERA									VEJA GOSPODARST.						
SIJ. ŽAR				DEL DREVESA				LÉPA KOCIJA							
								HERCEGOVEC							
SPLAV				GR. MIT. JUNAK						ŽELATINA IZ ALG					
				POVRŠINA. OBMOČJE						AMER. M. IME					
PRVA SOLATA						NOVAK	ZAPOR				ŽILA LASNICA	 V ČUDEŽNI DEŽELI	IZDELOVALEC KOV. PREDMETOV		
BIVŠI PRED. POLJSKE VLADE (E. Howard)							AMER. FILM IGRALEC (Klaus)	ČEŠ. EKON. ŠIK			HITRA SMRT				
VOJNA POSTA				SAMOGLASNIKA	NOG. KLUB IZ ZENICE						REKA KI IZGINJA				
					KUNA ROPARICA			RED. M. IME	VRSTA ANTILOPE						
								ZAPOREDNI CRKI							
						ZASČITNO BARVILO				ORIS, OČRT					
										 in IZOLDA					
MORIJA						KRVOLOČNA ZVER	MLADOLETNICA								
					JAMA V ŠPANIJI										
ZDR. NAR. (angl. kratica)						NASTAVA ELEKTRIČNA MER. ENOTA			GOSTOLEVEK						
VPSTA KORUZE									ŽEN. IME						
IME in PRIIM. SL. GL. IGR.															
VOJNI ODSEK				ONDINA											
				TUJE M. IME											
LIK. JAJČ. OBLIKE						6 in 14 črka ABECEDE		VRTINČAST VIHAR				GRŠKA ČRKA			
						ALFA in OMEGA						SKALA			
ŠPANSKO OTOČJE															
OHlapEN POVRŠNIK								SANITEJEC							
								IVAN TAVČAR							
						AVSTR. PESNIK (Rainer Maria)				100 KG					
DEDEK						ZVEZDA V ORLU				 VAS PRI ŽALCU					

Rešene križanke pošljite do srede, 24. decembra 1986 v kadrovsko splošni sektor. Trije izžrebani reševalci bodo honorirani z zneski v višini 3000, 2000 in 1000 din.

obvestila iz kadrovske službe

V novembru:

TOZD PROIZVODNJA

Prišli:

1. IVAN LAVRIČ, tkanje tkanin,
2. STEFANIJA ČERPNIJAK, tkanje tkanin,
3. KARMEN MEDMEŠ, tkanje tkanin,
4. BRANKO ŠINKOVEC, tkanje tkanin,
5. TANJA HORVAT, tkanje tkanin.

TOZD KONFEKCIJA

Prišli:

1. FRANCI STARE, varilec-ključavničar,
2. MIRKO RAJKOVIČ, del. v kov. konstrukcijah.

TOZD PROIZVODNJA

Odšli:

1. STANISLAV ZARNIK, notr. transp. v pripravl.,
2. SONJA PIRC, tkanje tkanin,
3. ANDREJA BURJA, previjanje,
4. ROBERT DERVARIČ, plast., impreg. in sušenje,
5. ROMANA PLAZNIK, tkanje tkanin.

TOZD KONFEKCIJA

Odšli:

1. SLAVKA OSOLNIK, del. v konf.,
2. DRAGO BOKAL, cerad. odd.,
3. FRANCI STARE, varil. ključavničar.

TOZD RESTAVRACIJA IN POČITNIŠKI DOMOVI

Sprememb ni bilo.

TOZD MALOPRODAJA IN DSSS

Sprememb ni bilo.

ZAHVALA

Ob smrti mame Franciške Bolte se zahvaljujem za poudarjeno cvetje in spremljanje na zadnji poti.

Antonija Bravhar

OSEBNI DOHODKI V OKTOBRU 1986

Poročilo o osebnih dohodkih vsebuje gibanje OD, dosežene najnižje in najvišje OD, izračun povprečnih OD po TOZD, DSSS in DO za dejansko število opravljenih ur med 160 in 200 urami ob dejanskem doseganju delovnih rezultatov in dejanski ocenjenosti del in nalog. Prav tako so v poročilu zajeti tudi osebni dohodki pripravnikov in nadomestila OD do 30 dni (metodologija izdelave RAD obr.). Če prikazanemu številu delavcev dodamo še zaposlene z manj kot 160 in več kot 200 opravljenimi urami ter zaposlene brez obračuna OD (nadomestila nad 30 dni) dobimo skupno število vseh delavcev, ki so prejeli OD oz. nadomestilo.

Razred	TOZD Proiz.	TOZD Malopr.	TOZD Restavr.	TOZD Konf.	DSSS	Skupaj
do 90.000	7			7		14
90.000—110.000	19		2	20	1	42
110.000—130.000	75			58	5	138
130.000—150.000	134	2	4	70	2	212
150.000—170.000	140	9	2	52	9	212
170.000—190.000	81	9	8	21	20	139
190.000—210.000	34	1		15	13	63
210.000—230.000	22	2		4	15	43
230.000—250.000	4	2		4	10	20
250.000—270.000	4		1	4	12	21
270.000—290.000	3			3	6	12
290.000—310.000		1	1		9	11
310.000—330.000				1	1	2
330.000—350.000					2	2
nad 350.000				1	3	4
Zaposleni s 160 do 200 urami	523	26	18	260	108	935
Zaposleni z manj kot 160 urami	30	1	2	22	4	59
Zaposleni z več kot 200 urami				5	1	6
Zaposleni brez obračuna OD	30	1	1	13	2	47
Skupaj število zaposlenih	583	28	21	300	115	1047
Najnižji OD	89.507	151.338	95.321	76.033	111.494	76.033
Najvišji OD	280.572	292.556	302.777	367.392	426.296	426.296
Povprečni OD	156.055	181.671	170.170	149.396	222.239	162.832

Vrednost točke je v oktobru znašala v bruto vrednosti 1,00 din. Najnižji OD v višini 76.033 din je prejela pripravnica s 70 % vrednostjo sestavljenosti del in nalog in brez gibljivega dela OD.

BOLNIŠKI IZOSTANKI V OKTOBRU 1986

TOZD	Štev. zaposl.	Bolezen v %	Poškodba na delu	Poškodba na poti	Pošk. izven dela v %	Nega druž. člana v %	Sprememba v %	Red. in pod. por. dop. v %	Skupaj v %	Izpadle ure
Proizvod. izdelkov iz sint. vlaken	573	4,59	0,10	0,17	0,50	0,81	0,04	4,06	10,27	11.304
Maloprodaja	28	0,66	—	—	—	—	0,60	3,57	4,83	256
Restavracija in poč. domovi	20	8,89	—	—	—	—	—	5,00	13,89	525
Konfekcija	219	4,54	0,97	—	0,34	1,21	0,08	1,83	8,97	3.772
Konfekcija obrat Mokronog	76	4,44	—	—	—	0,44	0,38	8,99	14,25	2.080
DSSS	112	3,50	—	—	—	1,08	0,07	1,79	6,44	1.384

Povprečni izostanki za celotno podjetje:	
Zaposlenih delavcev 1028	
Izostanki zaradi bolezni	4,43 %
Izostanki zaradi poškodbe na delu	0,26 %
Izostanki zaradi poškodbe na poti	0,10 %
Izostanki zaradi poškodbe izven dela	0,35 %
Izostanki zaradi nege	0,86 %
Izostanki zaradi spremstva	0,09 %
Izostanki zaradi porod. in pod. por. dopusta	3,71 %
SKUPAJ:	9,80 %

Izdaja v 1650 izvodih DO INDUPLATI Jarše r.o. Uredniški odbor: Ivica ČESNIK, Lada LAVRIČ, odgovorni urednik, Hilda FRELIH, Gordana GARDASEVIČ, Katja KHAM, Vida KOZELJ, Maks LAVRINC, Marjan MALI in Franci VELEPEC. Natisnila tiskarna Učnih delavnic v Ljubljani. Konoplan je oproščen plačila prometnega davka z odločbo Sekretariata za informacije SRS (421—1/72 od 8. 4. 1974).